

nyanenques, 53; *Catal. del R.*, 250); però també a Llana de Solsonès vaig anotar «hi havia un munt de boll, però estaria *degolát* tot per la pluja» (1964); és molt antic en ross., cat les *VidesR* emprèn *dega(l)ler* per traduir la paràbola del fill pròdig, anomenant-lo *fil degaler* (fº 34r1=85.20 de Voragine; cf. el glossari, p. 109); també cerdà *desgall* 'malgastament' («dues visions tan diferents com la del cos poncellat que es lliurava al seu desig, i la fúria de *desgall* que espaordia els seus cortals», Ant. Cayrol, *JPCerdà*, 10 *Cont.*, 93).

En l'aspecte fonètic no hi hauria dificultat: la reducció *guadallar* > ross. **gadallar*, en regla, i metàtesi *dagallar*; també l'aplicació preferent i força repetida als productes de la terra, blat, palla, boll, corals, hi invitaria; i tindríem inicialment un sentit com 'marcir, deixar consumir l'herba': l'oc. mod. *dalbà* apareix traduint el fr. *faner* en els punts 758 i 778 del mapa 538 de l'ALF, d'altra banda fr. central *dailler* «se disperser, courir çà et là»; i en particular es podria haver seguit un camí com el del prov. mod. *dedaià* «faner l'herbe que l'on vient de faucher, défaire les andains». Com que el mot continua més enllà de les Corberes, ¿s'hi podria potser objectar el caràcter hispànic del tipus *guadañar* i mossàrab *godallar*? No, perquè l'ètimon *Waidanjan* fou també gallo-romànic amb aplicació a l'herba, cf. el fr. *regain* i tot el seu grup. De tota manera ens deixen en cert dubte les formes gallo-romàniques: *degaià* i *degalhà* en aquest sentit són molt estesos per Provença, Llenguadoc i Llemosí, *degalbier* 'pròdig' es documenta allà també a l'Edat Mitjana, i arribem fins a Mayenne *dégailler* «déchirer les habits» (del qual Sainéan dóna una altra etimologia, *BhZRPb*. x, 113, però aquesta és ben arbitrària).

¹ L'ed. Lanz o Coroleu, seguida per *AicM*, porta el mateix mot en la variant *days*; l'ed. Bofarull només porta «... a pics e ab destrals», ometent el mot. —

² La mateixa naturalesa explica que *dalla* i *dallar* siguin coses poc usades o practicades al Sud d'aquella línia. D'altra banda degué haver-hi sens dubte en algunes zones canvis en la forma i tècnica dels cultius, que explicaran el detall dels fets locals. Res tan viu, actiu i desenrotllat, avui, com el *dallar* a l'Alta Ribagorça, i a la vall de Boí tant o més que enlloc; tanmateix el meu vell amic informant de Taüll, nascut el 1876, em deia que en la seva joventut a la seva vall no sabien *dallar*: només en sabia un home, que havia viscut a França, els altres havien de llogar francesos (o sigui gascons), que vinguessin a fer-ho. Que hi hagué doncs un moviment d'influències en aquest terreny, i que aquestes influències es desplaçessin a l'Oest des de l'Est (ross.), i al Sud des del Nord, es pot donar per segur. Això pot ajudar a comprendre el predomini de *dallaire* sobre *dallador* (tanmateix documentat el 1617, i usat per Verdaguer junt amb *dallaire*), en contrast amb *segador*, i deu contribuir a l'escasedat de *dallar* en els lèxics no rossellonesos. D'altra banda és evident l'antiguitat i autoctonia dels

termes com *coder*, *caulisser*, *portacots*, *enclutge*, *redall*, *rebast*, etc., només justificats pel *dallar*. Doncs, en conclusió, canvis de tècnica (i potser decadències passatgeres o locals), però no importació forastera. Fóra molt útil per a estudis futurs de disposar per a les terres cat. i oc. d'un lèxic monogràfic com el que hi ha a Valònia, V. Collard, *Vocabulaire du faucheur à Erezée*, Liège 1914, del qual podrà treure llum i material comparatiu qui l'imiti entre nosaltres. —³ No solament aquest va exigir que constés en el *FEW* sinó que encara anys més tard (*Litteris* VII, 25) la mantenia anunciant la publicació d'un article especial, és clar que sostenint una etimologia pre-romana — el seu terreny: per desgràcia ja va morir al cap de poc. —⁴ *Essais d'Étyim. et de Critique Verbale Latine*, 17ss. —⁵ *AGI* xx, 126ss., que es declara igualment pel lígur i rebutja el cèltic. Amb extensions diverses i amb caràcter més reservat o explícit, es mostren també conformes amb aquestes idees de Niedermann Meillet (en Ernout-M., s. v. *falx* — regressió de *falcula*); Jud, *Rom.* xlv, 276; Bertoni, *ARom.* iv, 428; Weisgerber, *Spr. d. Festlandkeltten*, p. 198; jo mateix, *DCEC*; i en particular Pokorny (*IEW*, 247), que hi aporta algun retoc i certs complements valuosos. —⁶ No és aquí el lloc de demostrar-ho, però la curiosa i completa coincidència de sentit, i diversos detalls fonètics, donen peu a la sospita que el basc biscaí *dragatz* «cuchilla para desmenuzar argoma» (Mitxelena, *FonHivca.*, p. 348, sense cap indicatiu històrico-etimològic) sigui un altre manlleu del sorotàptic **DALGIS* 'dall': el canvi i transposició de la líquida, el pas de *ĭ* > *a* darrere una altra *-a* i el canvi de *-s* en *-tz* basca estarien fonèticament en regla; un *dr-* inicial en basc desvetlla la sospita d'un manlleu, i hi ha en altres dialectes bascos una variant *tragatz*, *-gaza* (veg. l'article *TRAGACETE* del *DECH* i del *BreveDEtim.*), amb una *tr-* que fóra ben al contrari d'oposar-s'hi; *tragatz* ha de ser també molt antic puix que el basquisme cast. *tragacete* ja es documenta c. 1290. —⁷ No sols entorn del Canigó (Jampy) sinó força més al Sud: *el rodái* a Orís (1935) prop de Torelló. Repertori dels noms del «regain» a la Suïssa francesa i en les altres llengües romàniques *BGPSuRom.* VII, 731; i 24 pp. de E. Tappolet, ib. x (1911). El cínic Ibo l'aplica metafòricament a una noia que insinua deshonrada: «apa, home, no siguis mussol, que encara que un se'n dugui la florida, sempre hi queda 'l redall, que bé és prou gustós!», MVayreda, *La Puny.*, § 8, p. 135.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
dall, *dallada*, *dallador*, *dallaire*, *dallatge*, *daller*, *dallot*,
⁵⁵ *redallar*, *redall*, *rere-dall*, *deiols*, *daiols*, *godalla*, *godallar*, *degallar*, *desgallar*, *degaller*, *desgall*.

DALMATICA, pres del ll. tardà *dalmatica vestis* id., pròpiament 'túnica dels dàlmates'. □ 1.ª doc.: c. 1330, Muntaner.